

СТАНОВИЩЕ

От: **доц. д-р Стела Стоянова Ралева**
Университет за национално и световно стопанство,
профессионалено направление 3.8. „Икономика“

Относно: **конкурс за доцент** в НБУ по професионалено направление 3.8. „Икономика“
(Световно стопанство и международни икономически отношения –
международн финанси и международна търговия), за нуждите на ФДЕНО,
департамент „Икономика“, обявен в ДВ, бр. 38 от 24.04.2020 г.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури за провеждане на конкурс за доцент съгласно Заповед 3-РК-221/17.06.2020 г. на Ректора на НБУ.

Кандидат в конкурса: *гл.ас. д-р Ирена Петрова Николова*

Становището е разработено според ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Гл. ас. д-р Ирена Николова е представила справка-самооценка за изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. От нея става ясно, че тя притежава ОНС „доктор“, с което се покрива Показател 1 от група А на националните критерии. Има публикувана самостоятелна монография (хабилитационен труд) на тема „Валутният риск в икономиката: теоретични и практико-приложни измерения“, съответстваща изцяло на тематиката на конкурса, с което се отговаря на Показател 2 от група В на националните изисквания. За участие в конкурса са представени 7 самостоятелни статии и 10 доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове, както и 2 самостоятелни студии. Те се причисляват съответно към Показатели 7 и 9 от националните изисквания и осигуряват съответствие с минимума по група Г. Приложен е списък на 6 забелязани цитирания на авторови публикации (група Д), като едно от тях е в Web of Science и едно е в монография. Отчетена е активност и в група Е от националните критерии, която не е изискуема за заемане на академичната длъжност „доцент“. Тя се изразява в участието в три национални образователни проекта, както и в публикуването на самостоятелен университетски учебник по финансиране на международната търговия, и на университетски учебник в съавторство по въведение във финансите.

От представената информация става ясно, че гл.ас. д-р Ирена Николова надхвърля значително задължителните изисквания на НБУ, заложени в Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ. Тя има изследователска програма и членува в международни и национални професионални организации. Всичките ѝ публикации за участие в конкурса са различни от представените при придобиването на докторска степен. Провеждала е публични лекции от името на НБУ във външни организации. Била е директор на магистърска програма и взема активно участие в стартирането на дистанционна

бакалавърска програма. Участва в усъвършенстване на програми и в разработването на нови и актуализирани учебни курсове. Член е на организационни комитети на научни прояви. Има доказани приложни умения в областта на световната икономика и МИО, които се проявяват при работата й като преподавател, изследовател и експерт. Посочените активности са включени в група Ж на вътрешните изисквания на НБУ и носят общо 135 точки, при изискуеми 50 за участието в доцентски конкурс.

От групата показатели З, гл.ас. д-р Ирена Николова има 110 точки, при минимум за групата от 70 т. Тя получава висока средна оценка от анкетите със студентите. Има разработени авторски материали на книжен и/или електронен носител по водените от нея учебни курсове в редовна и дистанционна форма на обучение. Работи активно със студентите в рамките на национални проекти и при подготовката им за участие в научни форуми. Осъществява ръководство и изготвя рецензии на дипломни работи, и участва в комисии за държавни изпити. Води курсове с преподаване на английски език

По показателите от група И кандидатът има общо 150 точки, което е три пъти повече от възприетия минимум в НБУ. Тя се включва активно в програмата за обучение на Центъра за кариерно развитие и обучителни ресурси. Участва в департаментни и програмни съвети, и изпълнява оперативни или ръководни функции на определени нива в национални проекти, по които са привлечени външни средства. Член е на факултетна комисия, факултетен и програмен съвет. Част е от университетската администрация като департаментен координатор, тютор, програмен консултант, програмен директор и др.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

Най-важно място сред представените публикации в конкурса заема самостоятелната монография „Валутният риск в икономиката: теоретични и практико-приложни измерения“. Тя представлява комплексен анализ на валутния риск на макро-, мезо- и микроикономическо ниво, на неговите взаимовръзки с промените в икономическата среда, на нормативната му рамка и проявления в ретроспективен план, на причините за валутнокурсовите изменения и особеностите на валутната система в България, както и на методите за управление на валутния риск на различни равнища. Монографията представлява самостоятелно и цялостно авторово изследване на значим икономически проблем и в този смисъл има характеристиките на класически хабилитационен труд. Теоретичният анализ в нея е допълнен по подходящ начин от емпирични данни, които подкрепят направените заключения и допринасят за изпълнението на основната цел и задачите на разработката. Тя се отличава с висока информационна осигуреност и много добро познаване на съществуващите публикации по темата, както и с обосновани авторови систематизации на различни страни и особености на валутния риск на национално, секторно и фирмено ниво. Конкретни части от проблематиката на монографията са разгледани също в публикации №3, №7, №8 и №14 от групата на статиите и докладите.

Следваща съвкупност от публикации на кандидата в конкурса са концентрирани върху международната търговия и външнотърговската политика, вкл. в рамките на ЕС. Важно място сред тях заема самостоятелният учебник „Финансиране на международната търговия“, в който се коментира външната среда за фирмите, характеризират се формите за финансиране на международната търговия и се изясняват прилаганите финансови механизми в търговията. Предизвикателствата пред експортната политика на България след присъединяването към ЕС са предмет на отделна студия, в която се прави преглед на външната търговия на страната и се разглеждат възможностите и институциите за осъществяване на експортно застраховане. В публикации №4, №6, №11 и №9 от групата на статиите и докладите се извеждат основните аргументи „за“ и „против“ развитието на

общата търговска политика на ЕС, проследява се въздействието на тези регулатии върху България, разглежда се външната търговия на страната и откряването в нея на инновационни модели.

Трети кръг проблеми е свързан с икономиката на ЕС и отражението на външни фактори върху развитието на българската икономика. На тях е посветена студията за усвояването и контрола на средствата от европейските фондове за България, в която се дискутират техните основни проблеми и предизвикателства. В статии и доклади с №2, №10, №12 и №13 са анализирани инструментите на кохезионната политика и фондовете на ЕС за България, бюджетната политика на ЕС и възможностите на развитие на ИПС след финансовата криза. Публикации №1 и №17 поставят акцент върху размера и структурата на ПЧИ в България и тяхното отражение върху икономическия растеж и финансовия мениджмънт на предприятията.

Последният кръг проблеми, застъпени в публикациите по конкурса, се отнася до финансите на предприятието. Те са предмет на изследване в разработените части от учебника в съавторство, посветени на международния лизинг и международния факторинг. Факторингът в МСП и в условията на криза, както и неговите предимства и недостатъци, формират съдържанието на публикации №5 и №15 от статиите и докладите.

Основните приноси и резултати в публикациите на гл. ас. д-р Иrena Николова може да се обобщят по следния начин:

- 1) Публикуване на цялостно изследване за валутния риск и разкриване на неговите сложни взаимодействия с други видове икономически рискове;
- 2) Характеризиране на валутния риск и неговите особености на макро-, мезо- и микrorавнище, което предполага познаване в детайли на икономическите зависимости на всяко едно от тях;
- 3) Систематизация на валутните рискове на различни нива и техните разновидности, както и на своеобразните проявления и специфики на валутнокурсовите колебания;
- 4) Извеждане на главните тенденции във външната търговия на България, представяне на инновационните модели на външната търговия и откряване на възможностите пред експортната политика на страната в контекста на членството ѝ в ЕС;
- 5) Очертаване на най-важните своеобразия на валутния риск при европейската валутна интеграция, на основните предимства и недостатъци от съществуването на еврото и на вариантите за развитие на Еврозоната в контекста на валутния риск.

Две от публикациите на гл.ас. Николова са цитирани от утвърдени изследователи по тематиката на конкурса и това е показателно, че някои от нейните идеи вече са достатъчно апробирани сред професионалната общност.

III. Учебна и преподавателска дейност

Гл.ас. д-р Иrena Николова има натрупан значителен опит в учебната и преподавателската дейност. От 2007 г. до момента тя работи последователно като асистент и главен асистент в НБУ, като води голям брой курсове на български и английски език, които са тясно свързани с проблематиката на конкурса. Основните ѝ дисциплини са Международна търговия, Финансиране на международната търговия, Външнотърговска политика, Управление на валутния риск, Международна икономика, Международен финансов мениджмънт, Европейска интеграция, Икономика на Европейския съюз, Политики на Европейския съюз, Икономически и паричен съюз и др. Тези кореспондират пряко с научните интереси на участника в конкурса, а така също и с реализираните публикации и постигнатите изследователски резултати.

Гл.ас. Николова се включва активно в усъвършенстването на магистърските програми Международен бизнес и Мениджмънт на организационното съвършенство в редовно и дистанционно обучение чрез разработване на новите учебни курсове „Международен финансов мениджмънт“, „МСП в международния бизнес“, „Глобални финанси“ и „Управление на международната търговия“. Тя подготвя и изцяло актуализирани курсове по „Управление на валутния риск“ и „Международен финансов инженеринг“ за магистърските програми съответно по Международен бизнес и Финанси. Полага съществени усилия за обновяването и на бакалавърските програми Финанси, Счетоводство и одитинг, Управление на бизнеса и предприемачество, Маркетинг и др. чрез създаване на новите дисциплини „Финансиране на международната търговия“, „Управление на международни търговски сделки“ и част от дисциплината „Стопанска история на България“, както и чрез изцяло обновените дисциплини „Икономика на Европейския съюз“ и „Европейски паричен съюз“.

Участникът в конкурса работи интензивно в обучителния модул „Moodle НБУ“, като провежда онлайн консултации чрез виртуална класна стая и други интерактивни методи на обучение. Подготвя авторски учебни материали по провежданите курсове в дистанционно обучение, вкл. учебник на хартиен носител и мултимедиен учебник по Финансиране на международната търговия, монографичния труд, множество статии и доклади от конференции. Учебните материали по всички курсове в дистанционно обучение се актуализират ежегодно преди започването на съответния семестър.

Гл.ас. Николова осъществява много активно взаимодействие със студентите. Тя работи с тях както по време на занятията и извънаудиторната им заетост, така и в качеството си на академичен наставник по проект „Студентски практики“. Има успешно защитили 47 дипломанти и е изготвила 35 рецензии на дипломни работи. Участвала е в 120 комисии за държавни изпити, в които са изпитани 303 дипломанти. Член на организационния комитет на студентски семинар по сигурност и осигурява подготовката на студенти за постоянно междудепартаментен семинар в БНБ и за семинар с финансовия отдел на „Нестле-България“ АД. Води 4 бакалавърски курса с преподаване на английски език през студенти от програмата „Еразъм +“ и 4 курса по програми с двойна диплома на НБУ – 2 с Университета в Урбино и 2 с Университета в Шефийлд. Осъществила е две международни преподавателски мобилности в Испания и Португалия, където е провеждала публични лекции в Университета на страната на баските – Билбао, и Университета на Лисабон. От 2014 г. досега е модератор в Софийското бизнес училище. Лектор е в съвместно образователно събитие между Нов български университет и Lucerne University of Applied Sciences and Arts и University of Fribourg, проведено под егидата на посланика на Швейцария в България.

Средната оценка за преподавателската й работа от проведените анкети на студентите е много добра и е базирана на 34 аудиторни и 4 извънаудиторни курсове. През есенния семестър на 2018-2019 г. нейната преподавателска дейност в съвместната програма на НБУ с Университета от Шефийлд е оценена от обучаващите се най-високо между всички преподаватели в България.

IV. Административна и обществена дейност

Участникът в конкурса успява да съчетае умело своята преподавателска и научноизследователска дейност със сериозните си административни и обществени ангажименти. Тя е член на Съвета и на Комисията по акредитация на Факултета за дистанционно, електронно и продължаващо обучение, както и на Програмния съвет на департамент „Икономика“ на НБУ. Заемала е множество административни позиции като

департаментен координатор по програма „Учене през целия живот/Еразъм“, програмен директор на магистърските програми Международен бизнес и Управление на туризма, тьютор на студенти в НБУ и съвместната програма с Университета в Шефийлд, програмен консултант на бакалавърски програми Финанси и Счетоводство и одит, както и програмен директор на бакалавърските програми Финанси, Бизнес администрация и Маркетинг в дистанционна форма на обучение. Изготвя за пръв път в НБУ модел за акредитация на програми в дистанционна форма на обучение, съобразен с актуалните критерии на НАОА.

Член е на организационния комитет на две научни конференции. Взема участие в три национални образователни проекти по ОП „Развитие на човешките ресурси“, посветени на подобряването на качеството на дистанционното обучение, актуализирането на учебните програми по икономика и практическата подготовка на студентите, в които изпълнява функциите съответно на ръководител на работна група, експерт за магистърска програма Международен бизнес и академичен наставник.

Заемала е експертна позиция в Министерството на икономиката, където е отговаряла за отношението на България с международните финансови институции. Била е участник в Годишните срещи на Групата на Световната банка и МВФ във Вашингтон – САЩ, и специализант по политики на МСП в Токио – Япония и по международна търговия в Международната търговска камара и ЕК. За това допринася много добрата й езикова подготовка, и в частност - владеенето на английски, немски и руски, както и ползването на испански и италиански езици. Работила е като финансов консултант на малки и средни предприятия в „Райфайзенбанк – България“.

Гл.ас. Ирена Николова членува в три международни професионални организации – Европейската икономическа и финансова асоциация, Асоциацията по световна икономика и Европейската икономическа асоциация, както и в Българската асоциация за европейски изследвания. Тя е рецензент на списание „International Journal of Economic Sciences“, което е индексирано в Web of Science.

V. Лични впечатления от кандидата

Личните ми впечатления от кандидата са за един много енергичен, работоспособен и подготвен преподавател и изследовател, който е много отдален на своята работа със студентите.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Нямам конкретни бележки по дейността и постиженията на кандидата. Позволявам си да препоръчам да насочи своите усилия към публикуване на резултатите от бъдещите й научни изследвания в престижни международни списания, както и да усилва емпиричните си анализи чрез прилагане на съвременни количествени техники.

Заключение:

Въз основа на значителния преподавателски опит на гл.ас. д-р Ирена Николова, нейната публикационна активност, постигнатите изследователски резултати и значителната ѝ административна и обществена дейност, смяtam, че тя е много подходящ кандидат за обявения конкурс. Предвид всичко това и поради факта, че тя отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото прилагане и на Наредбата за развитието на академичния състав в Нов български университет, препоръчам на членовете на научното жури и на Академичния съвет на НБУ да гласуват за нейното назначаване на академичната длъжност „доцент“.

01.08.2020 г.
гр. София

Подпись:
/доц. д-р Стела Ралева/